

v a d n í m u kvitančnímu poplatku ze škody p ř i m ě ř e n ý» na str. 4) a zdůraznění, že na příště jsou potvrzenky o přijaté náhradě z pojištěné škody n ě j a k ě h o o b z v l á š t n í h o p o p l a t k u k o l k o v n í h o p r o s t ý. (Srov. dále slova na str. 5 »za úplného uvolnění jakýchkoliv poplatku ze stvrzenek o příjmu z daných náhrad škody«). Mluví-li pamětní list na str. 5 o zkušenostech, podle kterých pojišťovny veškeré poplatky zpravidla svalují na pojištěnce, předpokládá, že nejde o kvitanční utraty dle §u 1426 obč. zák., nýbrž o takové poplatky, jež by musily býti vzhledem k určité znějícímu předpisu (§ 1 shora cit. nař.: »ústavy jsou povinny zapravovati...) zvláště smluveny. Žalobce ani netvrdil, ani nedokázal, že taková o zvláštní úmluva vzešla mezi stranami, a ostatně, i kdyby vzešla, nebylo z ní žalováno. Tomuto právnímu pojetí zřetelně a srozumitelně svědčí také § 4 min. nařízení ze dne 10. prosince 1915, čís. 363 ř. zák. ve slovech »Povinnost zaplacení poplatky v §u 1 a v §u 4 l. cis. nař. stanovené přísluší ústavum a zařízením tím uvedeným«. Jde tedy o výslovnou povinnost zákonitou, a tím je samotným zákonem řečený procentuální poplatek přesně rozlišen od kvitančního poplatku, zmíněným zákonem výslovně zrušeného. Zaplacením řečeného poplatku splnil žalobce svou vlastní zákonitou povinnost, ne na tedy o § 1042 obč. zák. opírající se nárok žalobní v tomto předpisu opory, žaloba je bezduvodná.

Čís. 2681.

Nejde o závazek z obohacení, nýbrž o závazek z náhrady škody, osvojil-li si kdo bezprávně (na černo) vládu nad cizí věcí a ušel-li tím majiteli zisk. Podstata nároku z bezdůvodného obohacení a pojem obohacení.

(Rozh. ze dne 30. května 1923, Rv I 150 23.)

Zalovec v zjednal si Antonína V-a, Josefa N-a a Karla Ž-a, kteří vozili s povozy a příprčí žalobcovou dnu na Olšany, k tomu, by na zpáteční cestě z Olšan vozili mu náklad z Vinohrad do Uhřetěvse a za tyto povozy platil žalovaný pouze onem osobám, nikoliv však žalobci. Antonín V., Josef N. a Karel Ž., z nichž tyto dva byli u žalobce kočimi peněz od žalovaného za tyto povozy obdržení žalobci neodvedli. Žalobu o zaplacení 1400 Kč procesní soud první stolice zamítl. Důvody: Dle znění žaloby, jež žalobcem při jednání nebylo zmíněno, slouží považovati za žalobní základ bezdůvodné obohacení žalovaného na úkor žalobce, neboť žalobce netvrdí ani jméno právního poměru smluvního, ani výslovně neuvádí nějaké škody, nýbrž prostě tvrdí, kolik se platí za takový povoz všeobecně vzhledem ku vzdálenosti a nákladu; tato žaloba podle §u 1431 obč. zák. směřuje tedy k vydání toho, oč se žalovaný obohatil. Obohacení žalovaného zaleží v tomto případě v tom, co by žalovaný za povozy byl zaplatil žalobci jako přiměřenou odměnu, které nezaplatil. Znalcem za přiměřenou odměnu uznáno 384 Kč za osm tor, a žalovaný zaplatil 420 Kč, tak že na straně žalovaného bezdůvodného obohacení není, když platil více, než přiměřeno; mimo to žalovaný původně ani nepozval kočí žalobcových k vezení, pozval je V., kterého objednala manželka žalovaného; V. dva-

kráte přijel nakládati s oběma kočími žalobcovými, po třetí jen s jedním, Ž-em, kočí v nepřítomnosti V-ově naložili žalovanému tři fůry. Žalobci neušel žádný zisk, ježto vozil na hřbitov Olšanský drny a kočí jeho pouze při zpáteční jízdě, kdy povozy měly jeti prázdný, naložili náklad pro žalovaného za úplatu více než přiměřenou a bylo na nich, by žalobce o tom vyrozuměli a přijatý peníz po případě mu odvedli, kdyby toho byl žádal. O d v o l a c í s o u d přiznal žalobci 336 Kč. D ů v o d y: Soudce první zjistil, že povozy žalobcovy byly označeny příslušnou tabulkou se jménem vlastníka povozu. Z takto zjištěného dčje dlužno odvoditi, že žalovaný při náležité opatrnosti musel býti si vědom toho, že V., N. a Ž. nejsou pány povozu a měl, než vyplácel jim odměny za povozy, se přesvědčiti, zda vlastník povozu obdržel smlouvenou neb patřící mu přiměřenou náhradu. V opomenutí tom dlužno spatřovati zavinění, které žalovaného zavazuje k náhradě škody, způsobené žalobci, a dlužno ho odsouditi k zaplacení přiměřené náhrady za použití žalobcových povozu bez ohledu na to, že již platil V-ovi neb kočím N-ovi a Ž-ovi.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání žalovaného.

D ů v o d y:

Prováděje dovolání jediné ve směru dovolacího důvodu Šu 503 čís. 4 c. ř. s., vytýká žalovaný, že odvolací soud ve svém rozhodnutí podložil žalobnímu nároku jiný důvod, než který byl v žalobě uplatněn, totiž právní důvod náhrady škody, ač prý žalobce žalobní nárok z tohoto právního základu nevznosl. Leč s touto výtkou není dovolatel v právu. Žalobce žaluje o zaplacení 1400 Kč z té skutkové podstaty, že žalovaný bez jeho vědomí, tedy bezprávně použil vícekrát jeho povozu a potahu k odvezení stavebních potřeb a nábytku ze Žižkova do Uhřetěvse. Tímto skutkovým dějem, z něhož žalobce svůj nárok odvozuje, jest náležitě určen i právní důvod nároku toho a náleží soudu, aby tento děj po právní stránce posoudil dle oněch zákonných předpisu, jež se na něj hodí, a určil, kterou právní povahu dle toho žalobnímu nároku sluší přiznati. V tomto směru nelze souhlasiti s právním posouzením soudu první stolice, nýbrž schváliti jest hlediska, s nichž odvolací soud vč pojal a rozhodl. Procesní soud první stolice přijímá jako právní důvod žaloby bezdůvodné obohacení, přehlížeje, že dle zákona lze mluvit o bezdůvodném obohacení jen tehdy, když se někomu z určitého právního důvodu dostane majetkoprávního prospěchu, později se však zji- tu, že pro poskytnutí tohoto prospěchu předpokládáného právního důvodu nebylo vůbec anebo dříve tu bývší právní důvod odpadl. Při bezdůvodném obohacení nejde tedy o bezprávné nabytí majetkového prospěchu; bezprávnost naopak tkví v tom, kdyby obohacený tento prospěch chtěl podržeti, ač k tomu právního důvodu není buď proto, že toho právního důvodu již od puvodu nebylo anebo že později odpadl. Soud první stolice mimo to mylně vystihuje pojem obohacení, míně, že není na straně žalovaného obohacení proto, že zaplatil V-ovi a kočím žalobcovým tolik anebo snad i více než platiti bylo; obohacení nezaleží v tom, jaký zisk obohacenému zůstal, v poměru k tomu, na jehož úkor se obohatil, zůstává bezdůvodně obohacen po tak dlouho, pokud onomu

nevrátil majetkový prospěch, jež na jeho úkor přijal, anebo hodnotu jeho. O bezdůvodném obohacení nemůže však býti řeči tam, kde si někdo na úkor druhého opatří určitý majetkový prospěch způsobem vědomě a zamýšleně protiprávným; v těchto případech jde zcela nepochybně o poškození ve smyslu §§ 1293 a násl. obč. zák. a odvolací soud zcela správně řeší projednávaný případ s tohoto právního hlediska. Dle zjištění předchozích stolic zjednal si žalovaný kočí žalobcovy — zda se tak stalo zprvu prostřednictvím Antonína V-a, jest lhostejno — bez vědomí žalobce a za jeho zády k tomu, by mu potahem a povozy svého zaměstnavatele, v jehož službách dováželi na Olšany drn, na zpáteční cestě do Uhřiněvsí dovezli nábytek a různé stavební potřeby, a na toto zjednání obstarali tito kočové pro žalovaného dohromady 8 povozů s tímto nákladem. Dle zjištění předchozích soudů zjednal žalovaný kočí žalobcovy k těmto úkonům bez vědomí a souhlasu žalobce jako pána povozů a potahu; dovozy ty, jak se v rozsudcích nižších stolic výslovně zjišťuje, obstarány byly »na černo«, totiž aby si kočové něco přivydělali. Žalovaný zjednal si tedy vědomě a zamýšleně cizí věci pro vlastní potřebu s obehnutím pána těchto věcí, který jediné byl oprávněn tyto věci mu do užívání (§ 1090 a násl. obč. zák.) přenechat s využitím služební zpronevřilosti jeho služebníků a jednal tedy vědomě i z úmyslu protiprávně (§ 1294 obč. zák.). Jest při nejmenším nemístné a odporuje přímo skutkovým zjištěním předchozích stolic, hledí-li žalovaný v dovolání ostatně ve zřejmém odporu s příslušnými předpisy zákona věc nyní vyložit v ten způsob, že žalovaný tuto smlouvu ujednal ovšem s kočími žalobcovými, avšak jako jakýmsi zástupci jeho, kteří prý jako »obchodní zmocněnci« jsou oprávněni ujednati jménem svého pána převzetí služeb za přiměřený plat. Tato zřejmá protiprávnost činí zajisté žalovaného povinným, aby žalobci nahradil škodu z toho vzešlou a to bez vpočtení toho, co kočím za jeho zády za to zaplatil a jest samozřejmo, že žalobce z důvodu této náhrady škody při nejmenším požadovati může onu úplatu za použití povozu a potahu, kterou by byl při poctivém ujednání smlouvy s pánem věcí platiti musil, neboť nepoctivý uživatel nemůže býti na tom výhodněji než ten, kdo věc způsobem právně náležitým v užívání převzal. Právem tedy odsoudil soud odvolací žalovaného k zaplacení oné náhrady, která znaleckým dukazem byla jako přiměřená zjištěna.

Čís. 2682.

Žalováno-li na uznání účtu ze správy jmění a na zaplacení pohledanosti z účtu toho, jest pro věcnou příslušnost rozhodna výše pohledanosti.

(Rozh. ze dne 30. května 1923, R II 110/23.)

Proti žalobě na uznání účtu ze správy a zaplacení 4095 Kč 75 h, zadané na okresním soudě, namítl žalovaný věcnou nepřislušnost dovolaného soudu. Soud první stolice námitce vyhověl a žalobu odmítl. Rekursní soud zrušil usnesení prvního soudu a vrátil mu mu věc, by, nehledě k použitému duvodu, o žalobě jednal. Důvody: